Cristina CORLA (HANȚ)

Câteva considerații privind regimul de acuzativ al prepoziției *contra*

C. C. (H) –doctorandă, anul III, Universitatea „Aurel Vlaicu", Arad; titlul lucrării: „Prepoziția și grupul prepozițional în limba română actuală", profesor de limba și literatura română la Liceul „Adam Muller Guttenbrunn" din Arad. Participă cu lucrări științifice la simpozioane naționale și internaționale. Publică articole și studii în reviste și cărți de specialitate.

1. Preambul

În general, se admite în gramaticile românești că prepoziția reprezintă o clasă închisă de cuvinte care permite cu greu preluări de termeni din altă limbă sau crearea de noi membri prin procedee interne: „Domeniul elementelor de relație – prepoziții, conjuncții – este de obicei neatins de împrumuturi directe; ele constituie un fond stabil, moștenit din limba de bază, ca unități care aparțin deopotrivă vocabularului fundamental și structurii gramaticale." (Avram 1973: 239). Alexandru Graur (1954) observă că, din cele 22 de prepoziții care aparțin fondului principal lexical, 20 au origine latină. Doar două prepoziții neologice sunt înregistrate în GLR 1966: *a* și *contra*, preluate din franceză. Cercetarea pe care am realizat-o între anii 2012–2015 a relevat faptul că limba română admite noi elemente în clasa prepoziției, fie

Studiul de față examinează comportamentul morfo-sintactic și semantic al prepoziției *contra* cu regim de acuzativ. Analiza noastră evidențiază faptul că, în limba română actuală, prepoziția *contra* își extinde sfera de utilizare. Ne vom referi la: regimul prepozițional al lui *contra*, particularitățile grupului prepozițional generat de această prepoziție, semantica prepoziției *contra* în limbajul actual, restricții impuse termenului dominat.

BDD-A23892 © 2016 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:55:28 UTC)

prin recategorizare (prepoziționalizarea adverbelor, a locuțiunilor adverbiale, a unor substantive etc.), fie prin reactivarea prepozițiilor latine: *via, per, versus, pro, supra*.

2. Contra – *prepoziție cu regim cazual multiplu*

În limba română actuală, această prepoziție funcționează prototipic cu regim de genitiv. În DEX 1998, 2008 termenul este înregistrat atât ca adverb, cât și ca relator cu două sensuri: „împotriva (cuiva sau a ceva"), „În schimbul altei valori". Prin urmare, semantica presupune trăsăturile [– Spațial, – Temporal], ceea ce înseamnă că termenul funcționează cu sens abstract pentru desemnarea unor relații de acest tip.[1] Ca prepoziție de genitiv, se asociază numai cu nominalele cărora le impune formă specifică. Excepția o reprezintă situația de blocare a regimului cazual în anumite contexte gramaticale, comportament similar celorlalte prepoziții de genitiv: *S-a pronunțat **contra a doi** dintre inculpați*. Pentru regimul de acuzativ, gramaticile înregistrează puține contexte de utilizare a prepoziției *contra*. Mai mult, în capitolele de sintaxă se face abstracție de funcțiile sintactice realizate cu această prepoziție. Astfel, în GLR I (1966), prepoziția *contra* cu regim de acuzativ este înregistrată cu un singur sens, regăsit în limbajul comercial pentru a indica obiectul unui schimb (*pachetul **contra** chitanță, **contra** cost*). În 1973, Al. Graur sesizează că rolul pe care îl are în contextele de acuzativ prepoziția *contra* este o dovadă a tendinței spre analitism – după o prepoziție cum este *contra* începe să se pună acuzativ, „egal cu nominativ, ceea ce înseamnă desființarea cazurilor" (*ochelari **contra** praf și soare*)[2]. C. Dimitriu (1979) înregistrează utilizarea prepoziției *contra* în limbajul administrativ și în cel jurnalistic, iar Mioara Avram (1986) adaugă noi situații de utilizare: asocierea cu un numeral în limbajul curent (*doi **contra** trei*); limbajul comercial: ***contra** chitanță, **contra** cost, **contra** ramburs*; limbajul sportiv: ***contra** cronometru*; limbajul juridic *Kramer **contra** Kramer*. În GALR I (2008) se amintește că prepoziția *contra* este singura care poate avea regim dublu în limba română, fără însă a se insista asupra contextelor și modului de funcționare a grupului sintactic generat.

BDD-A23892 © 2016 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:55:28 UTC)

3. Particularitățile grupului prepoziţional generat de prepoziția **contra**

Vom evidenția, în cele ce urmează, particularitățile de construcție a grupului prepoziţional format din prepoziția *contra* cu regim de acuzativ + nominal. De remarcat că această prepoziție nu se poate asocia cu părți de vorbire non-caz (adverb, verbe la forme non-finite). Am identificat, în limba română actuală, următoarele tipare:

■ construcții cu substantivul repetat, nearticulat în ambele apariții: *vot* ***contra*** *vot, mamă* ***contra*** *mamă, servicii* ***contra*** *servicii* (internet)[3];

■ construcții cu două substantive nearticulate, în limbajul economic: *bani* ***contra*** *produse, marfă* ***contra*** *bani, produs* ***contra*** *chitanță*;

■ structuri formate din *contra* + substantiv nearticulat: ***contra*** *cost,* ***contra*** *ramburs*;

■ numeral + *contra* + numeral: *luptă doi* ***contra*** *trei, erau cinci* ***contra*** *unu*;

■ substantiv propriu + *contra* + substantiv propriu nemarcat: *Bibi* ***contra*** *Bibi, Sharapova* ***contra*** *Halep*;

■ *contra* + antroponim: *votul* ***contra*** *Ionescu; votează* ***contra*** *Ionescu*;

■ pronume / adjectiv + prepoziție + pronume cu formă de acuzativ: *unul* ***contra*** *toți, singur* ***contra****, cine* ***contra*** *cine, care* ***contra*** *care*;

■ *contra* + propoziție relativă: *sunt* ***contra*** *a ceea ce spui, facem lucruri* ***contra*** *ceea ce simțim cu adevărat.*

Analiza contextelor de utilizare a prepoziției *contra* cu regim de acuzativ relevă următoarele sensuri:

a. poziția sau sensul adversativ[4] – în acest caz, prepoziția exprimă contactul dintre două forțe care par să fie egale, fiecare acționând asupra celeilalte, pe care o percepe drept limită. De cele mai multe ori, nominalele sunt fie antonime, fie presupun o dihotomie impusă de stereotipia de gândire, dat fiind faptul că aceste forțe se află permanent în conflict sau există disensiuni între ele. Construcția implică existența a două nominale ce întruchipează forțe active concrete sau abstracte:

BDD-A23892 © 2016 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:55:28 UTC)

la mare preț au fost și jocurile pe echipe: tineri ***contra*** *bătrîni, băieți* ***contra*** *fete, brunete* ***contra*** *blonde* (DV, ianuarie 2012), [...] *conflict generic arhetipal – mamă martiră* ***contra*** *fiică-scorpie nerecunoscătoare* (DV, septembrie 2011), *taximetriști* ***contra*** *clienți, medici* ***contra*** *pacienți, șoferi* ***contra*** *pietoni,* ***contra*** *bicicliști* (DV, august 2014). Schematic, construcția poate fi reprezentată astfel: A |↔| B. Vandeloise (1991) admite că acest sens al prepoziției reprezintă un transfer metaforic al ideii de forțe opuse, din domeniul spațial la domeniul interactiv sau social.

b. În strânsă legătură cu acest tipar, este acela în care elementul dominat de prepoziție nu este activ, dar devine o forță contrară pentru că se opune primeia: *votează* ***contra*** *Rădulescu.*[5] Cu acest sens, prepoziția se coordonează adesea cu prepoziția neologică *pro*: *votul de mâine:* ***contra*** *sau* ***pro*** *președinte*?, *votul nu este* ***pro*** *sau* ***contra*** *ruși, americani, chinezi sau papuași. Este pur și simplu* ***pro*** *sau* ***contra*** *foame personală*. Tot o opoziție este indicată în structura ***contra*** *cronometru*. Am identificat și o extindere a tiparului spre o opoziție metaforică pentru indicarea contradicțiilor ce rezultă dintr-un sistem / doctrină, din măsurile luate de cineva sau din spusele cuiva: *Capitalism* ***contra*** *capitalism* (numele unei cărți scrise de Michael Albert), *democrație* ***contra*** *democrație, Putin* ***contra*** *Putin, Merkel* ***contra*** *Merkel*. De remarcat că, aflat în concurență cu structura prepoziție (*contra, împotriva*) + nominal în genitiv, tiparul cu substantiv în acuzativ este preferat de vorbitori atunci când termenul dominat este o abreviere sau un nume propriu mai greu de adaptat formei de genitiv: *spune că se pregătesc revolte* ***contra*** *URSS* (în loc de: ***contra*** *URSS-ului*); *alianța* ***contra*** *OMG* (în loc de: *alianța* ***contra*** *OMG-ului*); *să protesteze* ***contra*** *ACTA* (în loc de: *contra ACTA-ei*); *licitează doar* ***contra*** *BCU și TVR* (în loc de: ***contra*** *BCU-ului și TVR-ului*), ***contra*** *Bolkenstein* (în loc de: ***contra*** *lui Bolkenstein*); *Simona Halep* ***contra*** *Maria Sharapova* (în loc de: ***contra*** *Mariei Sharapova*[6]).

c. Schimbul – sensul s-a impus inițial în limbajul economic și administrativ dând naștere unor construcții fixe: ***contra*** *cost,* ***contra*** *ramburs,* ***contra*** *semnătură,* ***contra*** *plată.* Tiparul este frecvent în limbajul de astăzi și cu implicarea ideii de troc. În limba română actuală se observă extinderea acestui sens spre relații abstracte: *un pact social*

BDD-A23892 © 2016 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:55:28 UTC)

*de tipul „pâine **contra** libertate”* (DV, februarie 2011); *trec granița să facă schimbul bani **contra** diplome* (DV, iulie 2013); *bani **contra** timp, conștiință, suflet; bani **contra** viață* (DV, februarie 2011); *leucoplastul se poate obține numai **contra** rețetă medicală*. (DV, ianuarie 2010); *e reciprocitate: serviciu **contra** serviciu* (DV, iulie 2010).

d. Proporția – construcțiile de factură nominală presupun o inegalitate a forțelor aflate în opoziție. Primul tipar de realizare este mai frecvent întâlnit: numeral + *contra* + numeral. De obicei, primul termen indică inferioritatea numerică, iar cel de-al doilea superioritatea numerică: *cu toate că luptau unu **contra** douăzeci, românii s-au ținut bărbătește* (DV, ianuarie 2014); *în mod paradoxal, dintr-un meci de fotbal 11 **contra** 11 nu se ajunge, automat, la 11 **contra** 10, ci, de multe ori la 11 **contra** 20* (DV, noiembrie 2011); *10.000 de militari **contra** 300 de rebeli* (DV, martie 2012). Dat fiind faptul că numeralul de la doi în sus nu are în limba română flexiune, *contra* neologic câștigă teren în fața dubletului său etimologic. Astfel, exprimarea este mai concisă și mai facilă, spre deosebire de celelalte posibilități de realizare: *10000 de militari **contra** celor 300 de rebeli / **contra** a 300 de rebeli*. Există și situații în care structura este: adjectiv / pronume nehotărât + *contra* + pronume nehotărât (*singur **contra** toți, toți **contra** unu*); la fel, structura este folosită pentru a indica ideea de nedreptate / de inegalitate a șanselor. Cel de-al doilea se utilizează pentru a indica proporția propriu-zisă: *cu 13 voturi **contra** 4, Curtea a ajuns la concluzia că s-a violat articolul 14* (DV, ianuarie 2010).

4. Comportamentul prepoziției

În situațiile analizate, substantivul are formă nemarcată de caz; mai mult, *contra* cu regim de acuzativ reclamă prezența unui substantiv cu formă nearticulată: ***contra** cost, *__contra__ costul*. În limba română, majoritatea prepozițiilor cu regim de acuzativ cer substantiv nearticulat: *locuiește **lângă parc**, *locuiește **lângă parcul**; s-a așezat **pe bancă**, *s-a așezat **pe banca***. În prezența unui determinant, substantivul se articulează enclitic: *locuiește **lângă parcul** acesta / **parcul** de lângă lac / **parcul** verde*. În cazul prepoziției *contra* regula nu se aplică: **ofer servicii de întreținere a parcului **contra costul** precizat, *luptă **mamă contra** fiica ei*.

BDD-A23892 © 2016 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:55:28 UTC)

În structurile cu nominale, prepoziția pare să aibă mai mult rolul unei interpoziții, astfel încât construcția, în ansamblu, ocupă o singură poziție sintactică, ceea ce înseamnă că funcționalitatea lui *contra* e aproape nulă: *luptă mamă* ***contra*** *mamă.*

5. Câteva concluzii

Prepoziția *contra* cu regim de acuzativ este frecvent utilizată în limba română actuală dat fiind faptul că nu presupune flexionarea termenului pe care îl domină – se asociază cu substantive care au formă de nominativ / acuzativ, cu numeralele care au paradigmă cazuală defectivă, mai rar, cu pronume personale / nehotărâte. Dată fiind identitatea formală cu prepoziția *contra* de genitiv, a ajuns să funcționeze în tipare contaminate: impune acuzativ, dar indică opoziția sau sensul adversativ.

Note

[1] Studiind evoluția acestei prepoziții în limba franceză, Walter de Mulder și Anne Vanderheyden (2001) observă că există un sens prototipic (cel spațial), respectiv angajări non-spațiale ale prepoziției, mai ales în franceza modernă (opoziția sau sensul adversativ, ideea de proporție, schimbul). În *Dictionariulu limbei romana* din 1871, Treboniu Laurian vorbește despre aceeași variație semantică: „in origine espreme una relatione locale, prin care unu locu e, prin positionea sea, corresponditoriu, oppusu sau facia in facia cu altu locu; apoi prin metafora, apllecatu si la una actione, care correspunde sau se oppone simplu altei actione, si in speciale, sta in oppositione inimica cu alta actiune. ” (DLR I 1871: 899). Sensul spațial este consemnat și în dicționarul lui Șăineanu: „**contra** prep. 1. în direcțiune opusă, față în față: *în contra curentului*; 2. fig. *a se lua în contra cu cineva;* 3. ceea ce-i opus: *pro și contra*; din contra, cu totul altfel.” (DULR 1929: 163).

[2] Interesant este faptul că exemplul dat de Al. Graur reprezintă, de fapt, o contaminare a tiparului de genitiv cu acela de acuzativ: prepoziția *contra* cu regim de genitiv poate avea sensul *împotriva*, dar *contra* cu regim de acuzativ este echivalent cu *în schimbul*. În limba română actuală, această utilizare se extinde.

BDD-A23892 © 2016 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:55:28 UTC)

[3] În ciuda coincidenței de construcție, structurile au sens diferit – *în schimbul*, respectiv *împotriva*, ceea ce întărește observația noastră că tiparul de genitiv s-a suprapus peste cel de acuzativ dând naștere unui sens nou al prepoziției *contra* neologice.
[4] Aceeași relație poate fi exprimată în limba română actuală cu ajutorul prepoziției *versus*.
[5] Construcția subordonată verbului pare să fie mai mult un genitiv nemarcat, adică o contaminare a construcției de genitiv de la care se preia tiparul sintactic, cu una nouă în care nominalul apare cu formă nemarcată. De remarcat că structura este preferată de vorbitori atunci când nominalul reprezintă substantiv propriu străin sau o abreviere: *s-a pronunțat contra Merkel / BCR /UE*.
[6] În limbajul comentatorilor sportivi, am sesizat și o tendință inversă, de flexionare a numelui de familie, atunci când acesta se termină în vocală: *contra Sharapovei, contra Azarenkăi, contra Gavrilovei.*

Bibliografie

Dicționare:
DEX 1998 = *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic, București.
DEX 2009 = *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București.
DULR 1929 = Lazăr Șăineanu, *Dicționarul universal al limbei române*, Editura Scrisul Românesc, Craiova.
August Treboniu Laurian (1871), *Dictionariulu limbei romane*, vol. I: A-H, Bucuresci, Noua Typografia a Laboratoriloru Romani.

Lucrări de specialitate:
GLR I 1966 = *Gramatica limbii române*, vol. I, Editura Academiei Republicii Socialiste România, ediția a II-a revăzută și adăugită, București.
Mioara Avram (1973), *Prepoziții neologice în limba română contemporană*, în „Studii și cercetări lingvistice", XXIV, p. 239–255.
Mioara Avram (1986), *Gramatica pentru toți*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti.
Walter de Mulder, Anne Vanderheyden (2001), *L'histoire de contre et la sémantique prototypique*, în „Langue français", vol 130, p. 108–125.
C. Dimitriu (1979), *Gramatica limbii române explicată. Morfologia*, Editura Junimea, Iași.

BDD-A23892 © 2016 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:55:28 UTC)

GALR I 2008 = Valeria Guțu Romalo, (coord.), *Gramatica limbii române*, vol. I, Editura Academiei Române, București.
Al. Graur (1954), *Încercare asupra fondului principal lexical al limbii romîne*, Editura Academiei Republicii Populare Romîne, București.
Claude Vandeloise, (1991), *Spatial Prepositions. A case study from french*, The University of Chicago Press, Chicago.

BDD-A23892 © 2016 Revista „Limba Română”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:55:28 UTC)